

vedkjender sig eenstemmig denne Fortolkning, men det kan dog vistnok ikke oppeie, at selve Grundlovsudvalget motiverede denne Paragraf paa en ganske anden Maade og erklærede dens Betydning at være, at der skulde gives en Kirkeforfatningslov, som navnlig skulde bestemme Formerne og Grændserne for den Medvirkning, som Kirkesamfundet selv bør have ved sammes Bestyrelse saavel som ved Afgjørelsen af kirkelige Sager. Dette blev med stor Kraft ved denne Sags første Behandling fremhævet af den ærede 4de Landsthingsmand for 1ste Valgkreds (Krieger), ligesom ogsaa den ærede 2den Landsthingsmand for 1ste Valgkreds (Madvig) erklærede, at der under hele Forhandlingen om bemeldte Grundlovsparagraf ikke var fremkommet noget som helst, som gav tilkjende, at noget af Medlemmerne røbede nogen Tvivl om, at dette var den rette Fortolkning. Det maa da vistnok staae fast, at det, da Grundloven blev vedtaget, var udtalt som uimodsigt den rette Betydning af denne Grundlovsparagraf, at en Kirkelov skulde gives. At man nu fremkommer med en ny Fortolkning kan ikke svække Betydningen af det, som er klart historisk givet som Sandhed. Den, der elsker Sandheden, og det er jeg overbevist om, at mine ærede Modstandere i denne Sag gjøre, den maa ogsaa give Sandheden Vren, om den endogsaa maatte falde ham noget ubekvem, og maa ikke udsætte sig for ved Fortolkning at komme bort fra, hvad der er den givne historiske Sandhed. Jeg maa altsaa fastholde, at det virkelig var Grundlovens Mening, at en Kirkeforfatningslov skulde gives; men paa den anden Side gaaer jeg vistnok ikke saavidt i min Paastand, at jeg paa Grund deraf skulde mene, at saadanne Kirkelove, som den her foreslaaede, aldeles ikke skulde kunne behandles eller vedtages, førend Kirkeforfatningsloven er bleven givet. Vi vide jo Alle, hvordan det forholder sig med Lovparagrafer, at det kan være meget vanskeligt at sætte dem i Værk — thi Loven er som bekendt ærlig, men Holben besværlig — og at der ofte kan hengaae meget lang Tid, inden Lovet bliver opfyldt. Nu er det jo ikke udtalt i Grundlovsparagrafen, at, indtil Lovet er opfyldt, indtil Kirkeforfatningsloven er udkommen, maa ingen anden Lov om de kirkelige Forhold udgaae; der er heller

ikke fastsat nogen bestemt Tid, inden hvilken Lovet skal opfyldes. Som en Følge deraf maa ogsaa i Mellemtiden enkelte Love om de kirkelige Forhold kunne forhandles og udstedes, ellers maatte jo hele den kirkelige Lovgivning i Mellemtiden hvile. Dette vilde det ikke være fornuftigt at fordre; men til to Forventninger forekommer det mig, at Kirken maa være berettiget med Hensyn til den lovgivende Magt. Den første er den, at den lovgivende Magt i Mellemtiden vil være meget varsom med at udstede kirkelige Love, da selve Kirkesamfundets Stemme ikke derover kan komme til at høre sig paa en fylgig Maade, saaledes at baade Menighedens og Lærerstændens Stemme derom komme til at give sig tilkjende gennem Berettede Organer. Indtil dette skeer, bør den lovgivende Magt ansee sig forpligtet til at være særdeles varsom med Udstedelsen af kirkelige Love og kun give dem, naar en Trang virkelig dertil er tilstede. Den anden Forventning, hvortil Kirken maa være berettiget, er, at man dog vil høre og agte paa dens Stemme, forsaavidt den under disse Forhold, som nu ere tilstede, kan høres. Menighedens Stemme har ikke noget Organ, hvorigennem den lovmæssig kan lade sig høre, og kun de kirkelige Myndigheder — som jeg anerkjender, ikke udtale den hele fuldstændige Kirkestemme — kun de have Organer, hvorigennem de kunne høre sig; men disse bør da vistnok ogsaa tillægges den Vægt, som tilkommer dem. Nu ere med Hensyn til det her foreslaaede i sin Tid de kirkelige Myndigheder bleve hørte og have med overordentlig stor Majoritet erklæret sig imod, at saadanne Bestemmelser udkom enten som kongelig Anordning eller som Lov; men med det Samme have de foretrukket, at, dersom de skulde udkomme, maatte de hellere udkomme som Anordning end som Lov. I dette ubetydelige formelle Punkt gav man dem Ret, imidlertid Sagens Realitet blev afgjort ved Anordningen. Nu vil man borttage ogsaa det, hvortil man har rettet sig efter deres Stemme. Jeg kan ikke troe, at dette vil være til Gavn, og idet jeg fastholder, at der maa finde den største Varsomhed Sted med at give Kirkelove, indtil Kirkeforfatningsloven er udkommen, maa jeg i det Hele fraraade, at gaae ind paa det her